

Budai Központi Kerületi Bíróság
00.P.00.000/0000/00.

(áttételt megelőző ügy: Fővárosi Törvényszék - 00.P. 00.000/0000)

Európai Bíróság részére

Az Európai Bíróság Hivatala útján
(L-2925 Luxembourg, Rue du Fort Niedergrünwald)

V É G Z É S

magánszemély fogyasztó adós felperesnek pénzügyi alperes ellen végrehajtás megszüntetése iránt indított perében a bíróság az EUMSZ 267. cikke és az 1952. év III. tv. (Pp.) 155/A. §-a alapján az Európai Bíróság (a továbbiakban: Bíróság) előzetes döntéshozatali eljárását kezdeményezi és a per tárgyalását felfüggeszti az előzetes döntéshozatali eljárás befejezéséig.

A bíróság másolatban, összefűzve az alapügy érdemi iratait (keresetlevél és mellékletei) megküldi.

A bíróság rövid úton történő elérhetőségei:

Az eljárás folytatása esetén a bíróság az alapügyet lezáró ítélet egy kiadmányát tájékoztatásul megküldi az Európai Bíróság részére.

A Bíróságoz feltett kérdések:

1. Úgy kell-e értelmezni az Európai Bíróság C-26/13. sz. ügyben hozott ítéletének 3. pontját, hogy a nemzeti bíróság akkor is orvosolhatja egy fogyasztói szerződés érvénytelenségét, ha a szerződés érvényben tartása ellentétes a fogyasztó gazdasági érdekeivel ?

2. Összeegyeztethető-e a fogyasztóvédelem magas szintjének biztosításához fűződő európai uniós feladatokkal és a törvény előtti egyenlőséggel, a diszkrimináció tilalmával, a hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz fűződő európai uniós alapjoggal, ha egy tagállam parlamentje törvénnyel módosít azonos típusú fogyasztói polgári jogi szerződéseket ?

2/a.) Az előbbi kérdésre adott igenlő válasz esetén összeegyeztethető-e a fogyasztóvédelem magas szintjének biztosításához fűződő európai uniós feladatokkal és a törvény előtti egyenlőséggel, a diszkrimináció tilalmával, a hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz fűződő európai uniós alapjoggal, ha egy tagállam parlamentje törvénnyel módosít deviza alapú hitelszerződéseket egyes részleteiben fogyasztóvédelmi jogi tartalommal, de összességében a fogyasztóvédelmi méltányos érdekekkel ellentétes azon jogkövetkezményt kiváltva, hogy a módosítások folytán a kölcsönszerződés érvényes marad és a fogyasztó továbbra is köteles viselni az árfolyamkockázat okozta terheket ?

(áttételt megelőző ügy: Fővárosi Törvényszék - 00.P. 00.000/0000)

3.) Összeegyeztethető-e fogyasztói szerződést érintő tartalom esetén a fogyasztóvédelem magas szintjének biztosításához fűződő európai uniós feladatokkal, minden polgári jogi kérdésben pedig a hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz fűződő európai uniós alapjoggal, ha egy tagállam legfelsőbb bírói szerve, annak jogegységi tanácsa minden bíróságra kötelező ún. „polgári jogegységi határozatokkal” irányítja az eljáró bíróság ítélkezési gyakorlatát?

3/a.) Az előbbi kérdésre adott igenlő válasz esetén: összeegyeztethető-e fogyasztói szerződést érintő tartalom esetén a fogyasztóvédelem magas szintjének biztosításához fűződő európai uniós feladatokkal, minden polgári jogi kérdésben pedig a hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz fűződő európai uniós alapjoggal, ha egy tagállam legfelsőbb bírói szerve, annak jogegységi tanácsa minden bíróságra kötelező ún. „polgári jogegységi határozatokkal” irányítja az eljáró bíróság ítélkezési gyakorlatát, amennyiben a jogegységi tanács bíró tagjainak kijelölése nem átlátható módon, nem előre meghatározott előírások szerint történik és a jogegységi tanács eljárása nem nyilvános, utólag sem megismerhető, ideértve a felhasznált szakértői anyagok, jogirodalmi műveket, az egyes tagok szavazatát, párhuzamos vagy különvéleményét ?

Az ügy tényállása:

A felperesi adós az alperesi bankkal 2007. május 24-én-es azonosító számú szerződéssel CHF alapú fogyasztói lakáshitel-szerződést kötött egyszáz...ezer CHF összegben nyilvántartott HUF-ban folyósított (...tizen....millió. HUF) és a megállapodásban meghatározott mindenkori CHF-HUF árfolyam HUF-ban a törlesztendő, az árfolyamkockázatot a felperesi adós viseli. Az ügyleti kamat változó mértékű.

A szerződést a felek közjegyzői okiratba foglalták, így az az adós nemteljesítése, a szerződés felmondása és más feltételek esetén Magyarországon bírósági peres eljárás nélkül végrehajthatóvá vált.

A végrehajtást a közjegyző 2016.04.12-én ún. végrehajtási záradékkal elrendelte (...-os ügyszám).

A felperes mint adós az alperes mint pénzügyintézet végrehajtást kérő ellen indított végrehajtás megszüntetése iránti pert, mert szerinte a szerződés semmis, mert nem tartalmazta az ún. árfolyamrést azaz a folyósítási devizaárfolyam és a törlesztési devizaárfolyam különbségét (devizaeladási és devizavételi árfolyam különbsége) az 1996. évi CXII. törvény (hitelintézeti törvény - Hpt.) 213. §-ának (1) bekezdése c.) pontja alapján.

Az alperes a kereset teljesítését ellenezte.

Jelen ügyben alkalmazandóak a bíróságokra kötelező kúriai jogegységi határozatok, köztük a 6/2013 jogegységi határozat és annak 4. és 5. pontja is. A 4. pont szerint ha a bíróság a szerződés érvénytelenségét állapítja meg – a jogkövetkezmények alkalmazására irányuló kereset (vizontkereset) esetén, feltéve, hogy az érvénytelenség oka kiküszöbölhető, vagy utóbb megszűnt – a bíróságnak elsősorban a szerződés érvényessé nyilvánítására kell törekednie. Az 5. pont alapján ha a bíróság a fogyasztói szerződés valamely rendelkezését érvénytelennek találja, a szerződés azonban az érvénytelen rész nélkül is teljesíthető, az érvénytelennek minősített kikötés nem vált ki joghatást; a szerződés azonban egyebekben változatlan feltételekkel köti a feleket.

(áttételt megelőző ügy: Fővárosi Törvényszék - 00.P. 00.000/0000)

A végzés ellen nincs helye fellebbezésnek.

INDOKOLÁS:

A feltett kérdésekkel kapcsolatban az alábbi nemzeti bírósági észrevételek és hazai jogszabályi rendelkezések, európai uniós jogi normák merülnek fel:

A vonatkozó európai uniós jogi normák, esetjog felsorolva:

EUMSZ. 267. cikke, Az Európai Közösség Alapító Szerződése (Római Szerződés) 129a. Cikkelyének (1) bekezdése 5 a) és b) pontjai, (2) bekezdése, A Tanács fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK irányelve (1993. április 5.) 7. cikkének (1) bekezdése, (2) bekezdése, 8. cikke, Az Európai Parlament és a Tanács fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2008/48/EK irányelve (2008. április 23.) (47) bekezdése, Az Európai Unió Alapjogi Chartája (2012/C 326/02) 20. cikke, 21. cikke, 38. cikke, 47. cikke, Curia - C-26/13. sz. határozata, Curia - C-42/15. sz. határozata 4.) pontja.

A vonatkozó hazai normák, joggyakorlat:

1996. évi CXII. törvény 213. § (1) bekezdése:

*Semmis az a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés, amelyik nem tartalmazza
c) a szerződéssel kapcsolatos összes költséget, ideértve a kamatokat, járulékokat, valamint ezek éves, százalékosan kifejezett értékét.*

2011. évi CLXI. törvény 34. § (1) bekezdése:

A Kúrián büntető, összevont polgári-gazdasági, továbbá összevont közigazgatási-munkaügyi szakágú jogegységi tanács (a továbbiakban: jogegységi tanács) működik. A jogegységi tanácsot a Kúria elnöke, elnökhelyettese, kollégiumvezetője vagy kollégiumvezető-helyettese vezeti. A jogegységi tanács az elnökből és további 4 tagból áll, a tagokat a jogegységi tanács elnöke választja ki.

2011. évi CLXI. törvény 37. § (1) bek. 2. mondata:

A jogegységi tanács ülése nem nyilvános, azon a jogegységi tanács tagjain kívül az indítványozó, a legfőbb ügyész és eseti meghívott vehet részt.

2011. évi CLXI. törvény 38. § (1) bekezdése:

Az ülést a jogegységi tanács elnöke vezeti, annak megnyitása után a jogegységi tanács elnöke vagy az előadó bíró összefoglalja a jogegységi indítványt, illetve az elbírálendő elvi kérdés lényegét. Az ülésen valamennyi résztvevő felszólalhat, az indítványozó a jogegységi határozat meghozataláig az indítványt módosíthatja vagy visszavonhatja.

Budai Központi Kerületi Bíróság
00.P.00.000/0000/00.

(áttételt megelőző ügy: Fővárosi Törvényszék - 00.P. 00.000/0000)

2011. évi CLXI. törvény 39. § (1) bekezdés:

A tanács elnöke érdemi elbírálás nélkül elutasítja a nem jogosulttól származó indítványt.

Magyarország Alaptörvénye 25. cikk (3). bekezdése:

A Kúria a (2) bekezdésben meghatározottak mellett biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét, a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz.

2011. évi CLXI. törvény 24. § (1) bek. c) pontja:

A Kúria a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz.

A Kúria 6/2013 jogegységi határozata:

A 4. pont szerint ha a bíróság a szerződés érvénytelenségét állapítja meg – a jogkövetkezmények alkalmazására irányuló kereset (vizontkereset) esetén, feltéve, hogy az érvénytelenség oka kiküszöbölhető, vagy utóbb megszűnt – a bíróságnak elsősorban a szerződés érvényessé nyilvánítására kell törekednie. Az 5. pont alapján ha a bíróság a fogyasztói szerződés valamely rendelkezését érvénytelennek találja, a szerződés azonban az érvénytelen rész nélkül is teljesíthető, az érvénytelennek minősített kikötés nem vált ki joghatást; a szerződés azonban egyebekben változatlan feltételekkel köti a feleket.

Teljes törvények:

2014. évi XXXVIII. törvény, 2014. évi XL. törvény, 2014. évi LXXVII. törvény.

A nemzeti bíróság észrevételei:

1. kérdéshez:

Az Európai Bíróság C 26/13. sz. ügyben hozott ítéletének 3. pontja szerint a nemzeti bíróság jogosult egy érvénytelen szerződés érvényességét helyreállítani.

Magyarország legmagasabb bírói fórumának az álláspontja szerint ezt a döntést úgy kell értelmezni, hogy a nemzeti bíróságoknak minden esetben helyre kell (!) állítaniuk az érvénytelen kölcsönszerződések érvényességét.

Jelen esetben a kölcsönszerződés érvényességének a helyreállítása azt eredményezné, hogy az érvényes szerződés miatt továbbra is a fogyasztót terhelné az árfolyamkockázat okozta veszteség. A fogyasztó nyilvánvalóan azért indított keresetet a bankja ellen, mert meg kívánt szabadulni az árfolyamkockázat okozta veszteségektől, és meg akarja akadályozni azt, hogy a bank a túlzott követelését végrehajtsa. Emiatt ellentétes lenne a fogyasztó gazdasági érdekeivel az, ha az eljáró bíróság a deviza-alapú kölcsönszerződés érvényességét helyreállítaná.

(áttételt megelőző ügy: Fővárosi Törvényszék - 00.P. 00.000/0000)

A fentiekre tekintettel kérdéses, hogy vajon úgy kell-e értelmezni az Európai Bíróság C 26/13. sz. ügyben hozott ítéletének 3. pontját, hogy a nemzeti bíróság, akkor is orvosolhatja egy fogyasztói szerződés érvénytelenségét, ha a szerződés érvényben tartása ellentétes a fogyasztó gazdasági érdekeivel ?

Az eljáró bíróságnak az Európai Unió Működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 169. cikk (1) bekezdése alapján ugyanis védenie kellene a fogyasztók gazdasági érdekeit.

2. és 2/a. kérdéshez:

Magyarország Parlamentje 2014-ben több törvényt is hozott, amelyek módosítják az eljárás tárgyát képező deviza-alapú hitelszerződés tartalmát. (2014. évi XXXVIII. törvény, 2014. évi XL. törvény, 2014. évi LXXVII. törvény).

Az egyik módosítás eredményeként, a szerződésből törölve lettek azok a rendelkezések, amelyek megengedték a banknak, hogy saját deviza vételi és deviza eladási árfolyamokat határozzon meg. A rendelkezések törlése azt eredményezi, hogy a bank nem számolhatott fel költséget a devizaváltási műveletekért (árfolyamrés).

A törvényi módosítás eredményeként a fogyasztó már nem hivatkozhat arra, hogy a bank eltitkolt bizonyos költségeket. A törvényi módosítás miatt az eljáró bíróság nem állapíthatja meg a deviza alapú kölcsönszerződés érvénytelenségét, hiszen a törvényi beavatkozás megszüntette az érvénytelenségnek okot adó helyzetet. A törvényi beavatkozás eredményeként a kölcsönszerződés érvényes és a fogyasztó továbbra is köteles viselni az árfolyamkockázat okozta terheket, annak ellenére, hogy az ilyen típusú szerződések megkötése idején hatályos Hpt. 213. §-ának (1) bekezdése c.) pontja olyan tagállami szabályozást hozott létre (semmisség, azaz kamatmentesség, költségektől mentesség), amelyről a Curia C-42/15. sz. határozata 4.) pontja rendelkezett e nem ingatlanfedezeti jelzáloghitelek esetében.

Nyilvánvaló, hogy Magyarország Parlamentje kifejezetten azzal az eredménnyel módosította a kölcsönszerződés tartalmát, hogy azzal a bankok javára befolyásolta az eljáró bíróságok döntését.

Magyarország Alkotmánybírósága szerint nem sérti Magyarország alkotmányát az, ha a Parlament törvénnyel állapít meg magánjogi jogokat és kötelezettségeket (AB Határozat 33/2015).

A fentiek alapján felmerül a kérdés, vajon összeegyeztethető-e az EU Charta 47. Cikk-ével az, ha egy tagállam parlamentje törvénnyel módosít magánjogi szerződéseket? Az EU Charta 47. Cikk-e szerint ugyanis csak bíróságok állapíthatnak meg magánjogi jogokat és kötelezettségeket. Ennek megfelelően a tagországok parlamentjei nem állapíthatnának meg magánjogi jogokat és kötelezettségeket, de amennyiben a fogyasztók tömeges és méltányos érdekei védelmében előre nem látható társadalmi-gazdasági változás folytán mégis (2/a kérdés !!), akkor sem olyan törvénnyel, mely - összességében, a kiváltott jogkövetkezményeivel együttesen értékelve – sérti az európai uniós fogyasztóvédelmi jogokat.

3. és 3/a. kérdéshez:

(áttételt megelőző ügy: Fővárosi Törvényszék - 00.P. 00.000/0000)

Magyarország legfelsőbb bírósági fóruma az elmúlt években több kötelező érvényű utasítást adott az az eljáró bíróság számára deviza-alapú kölcsönszerződésekkel kapcsolatban (ún. polgári jogegységi határozatok: 6/2013 PJE határozat 2013. december 16., 2/2014 PJE határozat 2014. június 16., 1/2016 PJE határozat 2016. június 6.).

A 6/2013-as PJE 4. pontja szerint az eljáró bíróságnak tilos az eljárás tárgyát képező kölcsönszerződés érvénytelenségét (semmisségét) megállapítania.

Magyarország legfelsőbb bírósági fóruma a polgári jogegységi határozatokat egy speciális eljárás keretében hozza.

A polgári jogegységi döntéseket ad-hoc bírósági tanácsok hozzák. Ezen tanácsok felállításáról és annak tagjairól a bírósági vezetők önkényesen döntenek (2011. évi CLXI. törvény 34. § (1) bek.). Nincs előre meghatározott ügyelosztási rend.

A polgári jogegységi tanácsok eljárása nem nyilvános (2011. évi CLXI. törvény 37. § (1) bek. 2. mondat).

A gyakorlatban jogegységi tanács eljárása utólag sem megismerhető, ideértve a felhasznált szakértői anyagokat, jogirodalmi műveket, az egyes tagok szavazatát, párhuzamos vagy különvéleményét.

Az eljárás során az érintetteknek nincs se joguk felszólalni (2011. évi CLXI. törvény 38. § (1) bek., 39. § (1) bek.), se jogorvoslattal élni.

A polgári jogegységi tanácsok döntése az eljáró bíróság számára kötelező érvényű, tehát attól az eljáró bíróság nem térhet el (Magyarország Alaptörvénye 25. cikk (3). bekezdés, 2011. évi CLXI. törvény 24. § (1) bek. c) pont).

A fentiek alapján is felmerül a kérdés, vajon össze egyeztethető-e az EU Charta 20, 21, 38. és 47. Cikk-ével az, hogy Magyarország legfelsőbb bírói szerve ún. „polgári jogegységi határozatokkal” utasítja az eljáró bíróság ítélezési gyakorlatát ?

A Német Demokratikus Köztársaságban, mint kommunista diktatúrában az Legfelsőbb Bíróság (OG) is nem csak konkrét ügyekben meghozott, majd precedensnek nyilvánított döntéseivel, hanem hasonló jogegységi határozatokkal irányította az NDK bíróságainak joggyakorlatát.

Ha mégis igen a válasz a 3. kérdésre, akkor is vitatható (3/a. kérdés !!), hogy a fenti nem átlátható, nem tisztességes eljárásban hozott jogegységi határozat megfelel-e az európai uniós jognak ?

A polgári jogegységi határozatok meghozatala során ugyanis nem biztosított sem a törvényes bíró kijelölése, sem pedig a tisztességes eljárás feltételeinek a betartása. Bár maga a jogegységi eljárás nem kontradiktórius, de a peres bírósági kontradiktórius eljárásokban eljáró bírákra nézve kötelező határozatot hoz.

A Velencei Bizottság tárgybani véleménye 69-75. pontjai (OPINION ON ACT CLXII OF 2011 ON THE LEGAL STATUS AND REMUNERATION OF JUDGES , AND ACT CLXI OF 2011 ON

Budai Központi Kerületi Bíróság
00.P.00.000/0000/00.

(áttételt megelőző ügy: Fővárosi Törvényszék - 00.P. 00.000/0000)

THE ORGANISATION AND ADMINISTRATION OF COURTS OF HUNGARY - Adopted by the Venice Commission at its 90th Plenary Session (Venice, 16-17 March 2012)) szerint is aggályosak az emberi jogok szempontjából a Magyarországi jogegységi határozatok ([http://www.venice.coe.int/webforms/documents/CDL-AD\(2012\)001-e.aspx](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/CDL-AD(2012)001-e.aspx)).

Tekintettel arra, hogy a fogyasztóvédelem európai uniós hatáskör, az e területen felmerült hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz fűződő európai uniós alapjog (Alapjogi Charta) betartásának kérdése is az EU Bíróság hatáskörébe tartozik.

Budapest, 2017.01.09.

dr. Szepesházi Péter
bíró